

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN

Onderzoek naar de kwaliteitsverbetering bij

Basisschool De Ster

Plaats : Amsterdam Zuidoost
BRIN-nummer : 20TP
Onderzoeksnummer : 125292
Datum schoolbezoek : 13 en 14 februari 2012
Rapport vastgesteld te Utrecht op 26 maart 2012

Inhoud

	Vaststelling rapport	5
1	Inleiding	7
2	Bevindingen	9
3	Toezichtarrangement	17

Vaststelling rapport

Dit rapport bevat de resultaten van een onderzoek naar de kwaliteitsverbetering (okv) dat de inspectie uitvoerde op 13 en 14 februari 2012.

Het rapport is vastgesteld door dr. L.S.J.M. Henkens, hoofdinspecteur primair onderwijs en expertisecentra.

1 Inleiding

De Inspectie van het Onderwijs heeft op 13 en 14 februari 2012 een onderzoek naar de kwaliteitsverbetering uitgevoerd op basisschool De Ster. Daarbij is gekeken naar de kwaliteit van het onderwijs en naar naleving van wet- en regelgeving. De aanleiding voor dit onderzoek was het volgende.

Tijdens het onderzoek naar de kwaliteitsverbetering dat is uitgevoerd op 27 mei 2010 stelde de inspectie tekortkomingen vast in de opbrengsten en het onderwijsleerproces en de naleving van wettelijke vereisten op basisschool De Ster. Deze zijn beschreven in het inspectierapport dat is vastgesteld op 22 september 2010. De inspectie constateerde dat de kwaliteit van het onderwijs niet meer zeer zwak was, maar zwak. De inspectie heeft haar toezicht geïntensiveerd. Om na te gaan of de eerder vastgestelde tekortkomingen zijn opgeheven en de kwaliteit van het onderwijs weer voldoende is, heeft de inspectie nu een afsluitend onderzoek naar de kwaliteitsverbetering uitgevoerd.

Conform de uitgangspunten van het programmatisch handhaven onderzoekt de inspectie tevens standaard of wordt voldaan aan bepaalde wettelijke voorschriften.

Toezichthistorie

Op 27 mei 2010 heeft de inspectie op basisschool De Ster een onderzoek naar de kwaliteitsverbetering (OKV) uitgevoerd. Dit onderzoek was de afsluiting van het traject van geïntensiveerd toezicht dat de inspectie was gestart nadat zij de school in januari 2008 als zeer zwak had beoordeeld. Het OKV wees uit dat de voorwaarden om tot verbetering te komen beter waren dan voorheen. Echter, de kwaliteit was nog niet in voldoende mate verbeterd op essentiële aspecten als leerlingenzorg, kwaliteitszorg en het aanbod Nederlandse taal. Daarbij kwam dat de opbrengsten nog risico's lieten zien. De eindopbrengsten waren slechts in één van de drie schooljaren voldoende en de tussenopbrengsten waren onvoldoende. De inspectie beoordeelde de kwaliteit van het onderwijs niet meer als zeer zwak maar als zwak. Het traject van geïntensiveerd toezicht werd voortgezet en de inspectie heeft prestatieafspraken vastgelegd in een toezichtplan. Het tussentijds kwaliteitsonderzoek op 28 maart 2011 wees uit dat in de voorwaardelijke sfeer vooruitgang was te zien om tot kwaliteitsverbetering te komen. Echter, de tussenopbrengsten waren nog steeds onvoldoende. De inspectie heeft het toezichtplan aangevuld met nieuwe prestatieafspraken. In juli 2011 voerde de inspectie een voortgangsgesprek ter voorbereiding op het onderzoek naar de kwaliteitsverbetering waarbij het behaalde leerrendement van de groepen centraal stond.

Onderzoeksopzet

Het onderzoek bestond uit de volgende activiteiten:

- Een controle van de aanwezigheid van de schoolgids, het schoolplan en het zorgplan bij de inspectie.
- Een toets op de aanwezigheid van informatie over enkele wettelijke verplichte onderdelen in de schoolgids, het schoolplan en het zorgplan.
- Een controle op de onderwijstijd die de school heeft gepland.
- Onderzoek en analyse van documenten en gegevens over de school die bij de inspectie aanwezig zijn.
- Analyse van documenten die betrekking hebben op zelfevaluatie-activiteiten van de school en van andere documenten die de school voorafgaand aan het schoolbezoek heeft toegestuurd, te weten: Analyse 2011-2012 M-toetsen, (een deel van) de datamuur met E-toetsen 2011 en M-toetsen 2012 en het Zorgdocument 2011-2012.
- Schoolbezoek, waarbij in een aantal groepen de onderwijspraktijk is geobserveerd door het bijwonen van lessen Nederlandse taal en rekenen en wiskunde. Deze lesbezoeken vonden plaats in de groepen 1/ 2 (2x), 3, 4/5, 5/6, 7 en 8.
- Gesprekken met de directie en de intern begeleider over de kwaliteit van de indicatoren.
- Een gesprek met leraren.
- Een eindgesprek met de directie en een vertegenwoordiging van het bestuur, na afloop van het schoolbezoek.

Tijdens het onderzoek beoordeelde de inspectie indicatoren van de volgende aspecten: opbrengsten, leerstofaanbod, tijd, didactisch handelen en afstemming, zorg en begeleiding en (voorwaarden) voor kwaliteitszorg.

Toezichtkader

De inspectie heeft zich bij haar onderzoek onder andere gebaseerd op het Toezichtkader po/vo 2011 en de notitie Analyse en waarderingen van opbrengsten primair onderwijs. Beide documenten zijn te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staan de bevindingen uit het onderzoek naar de onderwijskwaliteit en de wettelijke vereisten. Dit wordt gevolgd door een beschouwing waarin het oordeel van de inspectie wordt toegelicht en waar mogelijk de schoolontwikkeling in samenhang wordt beschreven. Hoofdstuk 3 geeft het toezichtarrangement weer.

2 Bevindingen

2.1 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabellen vermeldt de inspectie welke indicatoren in dit onderzoek zijn betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader primair onderwijs 2011. Indicatoren die bij een kwaliteitsonderzoek de doorslag geven of een school (zeer) zwak is, de zogeheten normindicatoren, zijn gemarkeerd met een asterisk. Voor een overzicht van alle normindicatoren zie het Toezichtkader po/vo 2011 op www.onderwijsinspectie.nl. De bevindingen zijn weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de betreffende indicator gerealiseerd is.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen (alleen bij opbrengsten)

Daarnaast heeft de inspectie enkele controles uitgevoerd op bepaalde standaard gecontroleerde wettelijke voorschriften. Of de school wel of niet voldoet aan deze wettelijke vereisten wordt tot uitdrukking gebracht met de score 'ja' of 'nee'.

Kwaliteitsaspect 1 Opbrengsten	1	2	3	4	5
1.1 * De resultaten van de leerlingen aan het eind van de basisschool liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			●		
1.2 * De resultaten van de leerlingen voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde tijdens de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingenpopulatie mag worden verwacht.			●		
1.4 Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften ontwikkelen zich naar hun mogelijkheden.					●

Kwaliteitsaspect 2 Leerstofaanbod	1	2	3	4
2.1 * Bij de aangeboden leerinhouden voor Nederlandse taal en rekenen en wiskunde betreft de school alle kerndoelen als te bereiken doelstellingen.			●	
2.2 * De leerinhouden voor Nederlandse taal en voor rekenen en wiskunde worden aan voldoende leerlingen aangeboden tot en met het niveau van leerjaar 8.			●	
2.3 De leerinhouden in de verschillende leerjaren sluiten op elkaar aan.			●	
2.4 * De school met een substantieel aantal leerlingen met een leerlinggewicht biedt bij Nederlandse taal leerinhouden aan die passen bij de onderwijsbehoeften van leerlingen met een taalachterstand.			●	

Kwaliteitsaspect 3 Tijd	1	2	3	4
3.1 De leraren maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.			●	
Kwaliteitsaspect 5 Didactisch handelen	1	2	3	4
5.1 * De leraren geven duidelijke uitleg van de leerstof.			●	
5.2 * De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.			●	
5.3 * De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.		●		
Kwaliteitsaspect 6 Afstemming	1	2	3	4
6.2 De leraren stemmen de instructie af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.		●		
6.3 De leraren stemmen de verwerkingsopdrachten af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.		●		
6.4 De leraren stemmen de onderwijstijd af op verschillen in ontwikkeling tussen de leerlingen.			●	
Kwaliteitsaspect 7 Begeleiding	1	2	3	4
7.1 * De school gebruikt een samenhangend systeem van genormeerde instrumenten en procedures voor het volgen van de prestaties en de ontwikkeling van de leerlingen.			●	
7.2 De leraren volgen en analyseren systematisch de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen.			●	
Kwaliteitsaspect 8 Zorg	1	2	3	4
8.1 De school signaleert vroegtijdig welke leerlingen zorg nodig hebben.			●	
8.2 Op basis van een analyse van de verzamelde gegevens bepaalt de school de aard van de zorg voor de zorgleerlingen.			●	
8.3 * De school voert de zorg planmatig uit.			●	
8.4 De school evalueert regelmatig de effecten van de zorg.			●	
Kwaliteitsaspect 9 Kwaliteitszorg	1	2	3	4
9.1 De school heeft inzicht in de onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.				●
9.2 De school evalueert jaarlijks de resultaten van de leerlingen.				●
9.3 De school evalueert regelmatig het onderwijsleerproces.			●	
9.4 De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.			●	
9.5 De school borgt de kwaliteit van het onderwijsleerproces.			●	
9.6 De school verantwoordt zich aan belanghebbenden over de gerealiseerde onderwijskwaliteit.			●	
Kwaliteitsaspect 10 Voorwaarden voor kwaliteitszorg	1	2	3	4
10.1 De schoolleiding stuurt de schoolontwikkeling inclusief de kwaliteitszorg aan.			●	
10.2 De schoolontwikkeling is verbonden met de visie op onderwijs, zoals geformuleerd in het schoolplan.			●	
10.3 De schoolleiding zorgt voor een professionele schoolcultuur.			●	
10.4 Bij de zorg voor kwaliteit zijn bestuur, directie, team en andere belanghebbenden betrokken.			●	

Naleving wet- en regelgeving		ja	nee
NT1a	De inspectie is in het bezit gesteld van de geldende schoolgids (art. 16, lid 2 en 3, WPO).	☒	☐
NT2a	De inspectie is in het bezit gesteld van het geldende schoolplan (art. 16, lid 1 en 3, WPO)	☒	☐
NT3a	De inspectie is in het bezit gesteld van het geldende zorgplan (art. 19, lid 3, WPO).	☒	☐
NT4a	Er is voldoende onderwijstijd geprogrammeerd om te kunnen voldoen aan de daarvoor gestelde minima (art. 8, lid 7 onder b, WPO).	☒	☐
NT4b	Er is maximaal zevenmaal een onvolledige schoolweek geprogrammeerd voor de groepen 3 t/m 8 (artikel 8, lid 7 onder b, WPO).	☒	☐

2.2 Beschouwing

Algemeen beeld

De kwaliteit van het onderwijs op basisschool De Ster is voldoende. De opbrengsten zijn voldoende en er is een normindicator onvoldoende. De school heeft de kwaliteitsverbetering, die zij in maart 2011 liet zien bij het tussentijds kwaliteitsonderzoek, vastgehouden en de kwaliteitszorg verder uitgebouwd. De directie heeft tijdens het verbetertraject sterk gestuurd op versterking van de didactische vaardigheden van het team en bovendien maatregelen genomen die nodig zijn ter verbetering van de leerresultaten. Essentieel daarbij is de grondige analyse van de kenmerken van de leerlingenpopulatie. Op basis hiervan heeft De Ster beredeneerde beslissingen genomen ten aanzien van het aanbod, de scholing van het personeel en de zorg. De intern begeleider heeft de zorgstructuur opgezet en biedt ondersteuning aan het team bij de analyse van de opbrengsten en de begeleiding van zorgleerlingen. Bij het team was voldoende draagvlak voor externe begeleiding. De verdere schoolontwikkeling richt zich nu op versterking van het opbrengsgericht- en handelingsgericht werken om solide opbrengsten te behouden en het onderwijs in de klas nog beter op de behoeften van leerlingen af te stemmen.

Hieronder volgt een toelichting op het kwaliteitsprofiel.

Toelichting

Uitgangssituatie

De school heeft een ingewikkelde leerlingenpopulatie. Zo kampt zij met een voortdurende tussentijdse in- en uitstroom van leerlingen. Voornamelijk in de groepen 3, 4 en 5 is de uitstroom groter dan de instroom. Meestal komt dat door verhuizing uit de wijk. De leerlingen die tussentijds instromen zijn bijna altijd leerlingen die verhuisd zijn naar de buurt. Veel van deze leerlingen komen rechtstreeks uit het buitenland of uit de Nieuwkomersgroep. Daarnaast stromen ook leerlingen in die te maken hebben met een moeilijke thuissituatie. De school kan zich volledig verantwoordelijk maken over de kenmerken van deze leerlingen en de keuzes die zij het afgelopen jaar heeft gemaakt om leerlingen op een eigen niveau te laten werken. De school richt zich sterk op het aanbieden van veel taal en investeert in de contacten met de ouders.

Opbrengsten

De eindopbrengsten van De Ster zijn voldoende. De resultaten op de Cito Eindtoets zijn in 2009 en 2011 voldoende, maar in 2010 is het resultaat onvoldoende.

De tussenopbrengsten zijn voldoende. De resultaten voor technisch lezen in groep 3 zijn in januari 2012 nog onvoldoende. De school verwacht in juni 2012 ook deze resultaten op een voldoende niveau te hebben gebracht. Dit beeld komt overeen met de situatie in het vorige schooljaar. In beide gevallen is het schooljaar laat begonnen en is de DMT begin januari afgenomen. Technisch lezen is in alle andere groepen voldoende.

Begrijpend lezen is in groep 6 voldoende. Uit de analyse van de school blijkt dat alle groepen op begrijpend lezen zijn gegroeid in vaardigheidsscore. Daar waar de school de groei te laag vindt, neemt zij passende maatregelen in aanbod en in het vergroten van de leertijd.

Rekenen en wiskunde is in groep 4 (na herberekening) en in groep 6 voldoende.

Leerlingen die naar verwachting het eindniveau van groep 8 niet zullen halen, hebben allemaal een psychologisch onderzoek gehad. Op basis van de gegevens van dit onderzoek, de eigen observaties en de resultaten in het verleden heeft de school het uitstroomniveau bepaald en een ontwikkelingsperspectief opgesteld. Omdat deze ontwikkelingsperspectieven vrij recent zijn gemaakt, hebben er nog geen twee tussentijdse evaluaties plaatsgevonden. Daarom krijgt indicator 1.4 geen waardering.

Ontwikkelingen en verbeteringen in het onderwijs

De directie heeft aantoonbaar grip op het veranderproces en is er samen met de intern begeleider in geslaagd om een opbrengstgerichte cultuur binnen de school te realiseren. Door een doel- en opbrengstgerichte aanpak hebben de leraren meer inzicht gekregen in de te bereiken leerdoelen c.q. benodigde vaardigheidsgroei van hun eigen groep bij de verschillende vakgebieden.

De inspectie gaat beknopt in op de aspecten die bij hebben gedragen aan de kwaliteitsverbetering van de school:

- Gedegen analyse van de kenmerken van de populatie en het in kaart brengen van de onderwijsbehoeften van de leerlingen
- Verbetering van het (taal)aanbod en aandacht voor woordenschatontwikkeling
- Effectief handelen van de leraren
- Opbrengstgericht werken
- Stevige zorgstructuur

Gedegen analyse van de kenmerken van de leerlingenpopulatie

De Ster ligt in Amsterdam Zuidoost en de leerlingen hebben verschillende culturele achtergronden. Bijna de helft van de leerlingen heeft een NT2 achtergrond en veel leerlingen spreken thuis Surinaams-Nederlands. Ook heeft de school een relatief groot aantal Roma kinderen. Daarnaast heeft meer dan de helft van de leerlingen een moeilijke thuissituatie, hetgeen blijkt uit de begeleiding door externe organisaties. De school heeft daardoor een groot aantal zorgleerlingen op school. Van de huidige populatie op school heeft 16 procent een psychologisch onderzoek gehad en werkt met een ontwikkelingsperspectief. Door het inzicht in deze kenmerken heeft de school gericht maatregelen genomen ten aanzien van het taalonderwijs en de zorg. Tevens kan zij zich beter verantwoorden over haar opbrengsten en de keuzes in de zorg aan leerlingen.

Verbetering van het (taal)aanbod en aandacht voor woordenschatontwikkeling

De school heeft ingezet op verbetering van haar leerstofaanbod. Het taalonderwijs is verbeterd door nieuwe methoden voor voortgezet technisch lezen en begrijpend lezen. Daarnaast is ook een nieuwe rekenmethode aangeschaft waarmee de leraar beter kan differentiëren. Het hele team is inmiddels gecertificeerd voor 'Met Woorden In de Weer' om de woordenschat van de leerlingen te verbeteren. In de leeromgeving van de school is de aandacht voor woordenschat duidelijk te zien. De inspectie heeft indicator 2.4 nu als voldoende beoordeeld.

Effectief handelen van de leraren

De afgelopen jaren zijn de leraren intensief geschoold in het werken met activerende instructie. De school rondt binnenkort het begeleidingstraject van de Kwaliteitsaanpak Amsterdamse Basisscholen (KBA) af. De leraren krijgen regelmatig klassenbezoek en daarna feedback op hun handelen. Het klassenmanagement is verbeterd en de leraren geven dagelijks instructie aan de instructietafel.

Opbrengstgericht werken

De directie en de intern begeleider analyseren de toetsen aan de hand van streefdoelen en implementeren een meer opbrengstgerichte aanpak in de school. De intern begeleider brengt de tussenresultaten prachtig in beeld met een datamuur, die met het hele team besproken wordt in een werkoverleg. De leraren zijn erg tevreden met deze werkwijze en de ondersteuning van de intern begeleider, omdat zij meer inzicht krijgen in de vooruitgang van hun leerlingen. Zij tonen zich leerbaar en de volgende stap is meer inzoomen op de analyse van de Cito-toetsen om te zien welke leerdoelen van een vakgebied leerlingen nu wel of juist nog niet beheersen. Deze kennis zal de kwaliteit van de groepsplannen verbeteren, omdat zij dan de extra begeleiding nog meer af kunnen stemmen op de achterstanden van leerlingen.

Stevige zorgstructuur

De school heeft haar zorgstructuur, de procedures en de taken en verantwoordelijkheden goed beschreven in haar zorgplan. Alle onderdelen van de leerlingenzorg heeft de inspectie voldoende beoordeeld. De school signaleert tijdig welke leerlingen extra begeleiding nodig hebben. De intern begeleider en de leraren analyseren de toetsen en bepalen vervolgens de hulpvraag van de leerlingen. Indien nodig wordt er extra onderzoek verricht middels diagnostische gesprekken of een pedagogisch didactisch onderzoek en kan de school een handlingsplan opstellen. Bij stagnatie of onvoldoende leerwinst gedurende meerdere toetsen laat de school de leerling onderzoeken door externen om te zien of er een ontwikkelingsperspectief nodig is. De geboden zorg wordt op gezette tijden geëvalueerd.

Verbeterpunten

Naast de positieve ontwikkelingen ziet de inspectie ook verbeterpunten bij de actieve betrokkenheid van leerlingen en bij de afstemming. Alhoewel de leraren de basale kanten van het lesgeven beheersen, zag de inspectie toch nog teveel leerlingen die de concentratie niet konden opbrengen en de aandacht op andere zaken dan de les richten (5.3). Mogelijk kan de leraar hun betrokkenheid vergroten door de inzet van meer gevarieerde en activerende werkvormen en door de leerlingen nog meer op hun eigen niveau aan te spreken.

De school is net begonnen met het maken van groepsplannen om de instructie en de verwerking van de leerstof beter af te stemmen op de onderwijsbehoeften van de leerlingen. Het streven is om met deze input aan de preventieve kant het aantal zorgleerlingen op den duur te verminderen. De implementatie van de 1-Zorgroute is net gestart en zal nog enige tijd vragen. De inspectie heeft indicator 6.2 en 6.3 onvoldoende beoordeeld, omdat de kwaliteit van de groepsplannen en de planmatigheid van de afstemming nog sterk verschilt per leraar. Dit geldt ook voor de kwaliteit van de instructie. De school kan zich verbeteren door bijvoorbeeld gericht voorinstructie te plannen bij begrijpend lezen en door meer af te stemmen op extra uitleg aan die leerlingen die cruciale leerdoelen bij een vakgebied niet beheersen. Ook de instructie en afstemming van het aanbod aan de beter presterende leerlingen is voor de meeste leraren nog een ontwikkelpunt.

3 Toezichtarrangement

Kwaliteit

De Inspectie van het Onderwijs kent aan basisschool De Ster het basisarrangement toe. De kwaliteit van het onderwijs is weer voldoende. Dit betekent dat de school niet langer onder intensief toezicht valt.

Naleving

De inspectie concludeert tevens dat er geen tekortkomingen zijn in de naleving van de wettelijke voorschriften die zijn gecontroleerd.